

Dân tộc Mường

--- không rõ tác giả ---

Dân tộc Mường có trên 914.600 người. Đồng bào Mường cư trú ở nhiều tỉnh phía Bắc, nhưng tập trung đông nhất ở Hoà Bình và các huyện miền núi tỉnh Thanh Hoá. Người Mường còn có tên gọi Mol, Mual, Moi, Moi bi, Au tá, Ao tá.

Tiếng Mường thuộc nhóm ngôn ngữ Việt- Mường. Người Mường thờ cúng tổ tiên và tin vào đa thần giáo.

Đồng bào Mường sống định canh định cư ở miền núi, nơi có nhiều đất để sản xuất, gần đường giao thông, thuận tiện cho việc làm ăn. Người Mường làm ruộng từ lâu đời. Lúa nước là cây lương thực chủ yếu. Trước đây, đồng bào trồng lúa nếp nhiều hơn lúa tẻ và gạo nếp là cây lương thực ăn hàng ngày. Nguồn kinh tế phụ chủ yếu của người Mường là khai thác lâm thổ sản như nấm hương, mộc nhĩ, sa nhân, cánh kiến, quế, mật ong, gỗ, tre, nứa mây, song... Nghề thủ công tiêu biểu của người Mường là dệt vải, đan lát, ươm tơ. Nhiều phụ nữ Mường dệt thủ công với kỹ nghệ khá tinh xảo.

Trang phục của nam giới Mường là bộ quần áo cánh màu chàm. Phụ nữ đội khăn màu trắng hình chữ nhật, mặc yếm và áo cánh ngắn thân có xẻ ngực (có nơi xẻ vai), ít cài cúc. Váy của phụ nữ Mường khá dài, mặc cao đến nách. Những chiếc cặp váy được dệt bằng tơ nhuộm màu, tạo những hoa văn, hình học và những hình con rồng, phượng, hươu, chim... tuyệt đẹp.

Xưa kia, hình thái tổ chức xã hội đặc thù của người Mường là chế độ lang đạo, các dòng họ lang đạo (Đình, Quách, Bạch, Hà) chia nhau cai quản các vùng. Đứng đầu mỗi Mường có các lang cun, dưới lang cun có các lang xóm hoặc đạo xóm, cai quản một xóm.

Tục cưới xin của người Mường gần giống như người Kinh (chạm ngõ, ăn hỏi, xin cưới và đón dâu). Khi trong nhà có người sinh nở, đồng bào rào cầu thang chính bằng phen nứa. Khi trẻ em lớn khoảng một tuổi mới đặt tên. Khi có người chết, tang lễ được tổ chức theo nghi thức nghiêm ngặt.

Đồng bào Mường có nhiều ngày hội quanh năm: Hội xuống đồng (Khuông mùa), hội cầu mưa tháng

4), lễ rửa lá lúătháng 7, 8 âm lịch) lễ cơm mới...

Kho tàng văn nghệ dân gian của người Mường khá phong phú, có các thể loại thơ dài, bài mo, truyện cổ, dân ca, ví đúm, tục ngữ. Người Mường còn có hát ru em, đồng giao, hát đập hoa, hát đố, hát trẻ con chơi... Cồng là nhạc cụ đặc sắc của đồng bào Mường, ngoài ra còn nhị, sáo trống, khèn lù. Người Mường ở Vĩnh Phú còn dùng ống nứa gõ vào những tấm gỗ trên sàn nhà, tạo thành những âm thanh để thưởng thức gọi là "đâm đuống".